

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància / 1
Titulació	Grau d'Educació Infantil (Pla 2013) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Raul López Penadés raul.lopez@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'assignatura "Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic a la primera infància" és una assignatura fonamental per a conèixer la intel·ligència i el llenguatge dels infants, els quals són els subjectes de treball dels futurs mestres. A través d'ella es podrà arribar als coneixements necessaris per a una bona comprensió de la conducta cognitiva i lingüística dels infants dins i fora de l'aula. Els continguts d'aquesta matèria formen part de la "psicologia del desenvolupament", la qual és una ciència psicològica en tant que estudia el desenvolupament psicològic del subjecte humà al llarg de tot el seu cicle vital. Aquesta ciència dedica tots els seus esforços a cercar explicacions sobre les causes i la forma com es desenvolupen els éssers humans i per tant els motius per els quals canvien.

A l'escola es presenten, en moltes ocasions, situacions a les quals el mestre necessita conèixer el que és el desenvolupament normal i el que no ho és dins aquestes habilitats cognitivo-lingüístiques esmentades, així com identificar els problemes evolutius que puguin presentar els seus alumnes. Aquest és l'objectiu fonamental de l'assignatura: tenir una base de coneixements sobre el desenvolupament de la infància prou bona per poder actuar correctament dins el context escolar. Al mateix temps, l'alumne ha de saber buscar fonts d'informació i generar la seva pròpia base de coneixements de forma autònoma.

Aquesta assignatura es troba dins el mòdul 5 del pla d'estudis actual que té com a títol "Processos de desenvolupament i aprenentatge en el període 0-6". Es troba al primer semestre del 1er curs, i és de caràcter bàsic. Per aquest motiu els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure d'alguna manera amb: la comprensió de les característiques evolutives dels nens i nenes i la seva relació amb el procés educatiu i d'aprenentatge en el període 0-6. El coneixement dels desenvolupaments de la psicologia evolutiva de la infància en els períodes 0-3 i 3-6. La comprensió dels fonaments d'atenció primerenca. El reconeixement de la identitat de l'etapa i les seves característiques cognitives, lingüístiques, psicomotores, comunicatives, socials i afectives. El saber promoure l'adquisició d'hàbits entorn de l'autonomia, la llibertat, la curiositat, l'observació, l'experimentació, la imitació, l'acceptació de normes i de límits, el joc simbòlic i heurístic. El coneixement de la dimensió pedagògica i didàctica de la interacció amb els iguals i els adults, i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual. Identificar les dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives, lingüístiques, socioafectives i relacionades amb l'atenció. El saber informar a altres professionals especialistes

Guia docent

per abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives especials que es plantegin. L'adquirir recursos per a afavorir la integració educativa dels alumnes amb dificultats.

Requisits

Aquesta és una assignatura bàsica i introductòria, per aquest motiu no té cap requisit previ.

Competències

Específiques

- * Capacitat per a reconèixer el desenvolupament evolutiu i les necessitats dels nens en la primera infància. Reconèixer el valor i el procés evolutiu de l'activitat lúdica i espontània com element clau de l'aprenentatge (16) .
- * Capacitat per a identificar l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució (18) .

Genèriques

- * Capacitat per a desenvolupar un autoconcepte professional positiu i ajustat, prenent consciència de les pròpies capacitats i limitacions (1) .
- * Capacitat per a adquirir estratègies per al treball col·laboratiu desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrast d'opinions i el respecte a la diversitat (3) .
- * Capacitat per a desenvolupar habilitats socials que facilitin la comunicació i el diàleg i disposar d'estratègies per al treball col·laboratiu amb les famílies (23) .
- * Capacitat en l'adquisició d'estratègies per a l'aprenentatge autònom i col·laboratiu (29) .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure en general amb: el coneixement, anàlisi i identificació dels mecanismes, diferències, problemes i necessitats en relació als desenvolupaments i aprenentatges cognitius i lingüístic en les etapes del desenvolupament infantil, des de la triple perspectiva de la descripció, l'explicació i l'optimització d'aquests canvis i tenint en compte els contextos als quals es vinculen.

Continguts temàtics

Tema 1. Conceptes fonamentals sobre el desenvolupament cognitiu

En aquest tema es tractaran els principals conceptes, definicions i factors que estan relacionats amb el desenvolupament, donant una especial rellevància al desenvolupament cognitiu.

Tema 2. Dos models sobre el desenvolupament cognitiu del nin: el model de Piaget i el model de Vigotsky

Guia docent

En aquest tema es tractaran dos models teòrics que expliquen el desenvolupament cognitiu. S'analitzarà el model de Piaget i els seus deixebles neopiagetians, així com el model sociocultural de Vigotsky.

Tema 3. Desenvolupament cognitiu a la infància des del model del processament de la informació
En aquest tema es tractaran amb detall els factors interns i externs que poden afectar al desenvolupament cognitiu de l'infant. Així mateix es comentarà el desenvolupament de les principals habilitats implicades en la cognició: sensació, percepció, memòria, atenció, control executiu, representació, coneixement d'un mateix i dels altres.

Tema 4. Conceptes fonamentals sobre el desenvolupament lingüístic
En aquest tema es tractaran els principals conceptes, definicions i factors que estan relacionats amb el desenvolupament, donant una especial rellevància al desenvolupament lingüístic.

Tema 5. Desenvolupament lingüístic a la infància: adquisició del llenguatge
En aquest tema es tractaran amb detall els factors interns i externs que poden afectar al desenvolupament lingüístic de l'infant. S'aprofundirà en el procés d'adquisició del llenguatge durant els primers sis anys de vida.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes en l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment. Amb el propòsit d'afavorir la autonomia i el treball personal de l'alumne, l'assignatura forma part del projecte Aula Digital, dedicat a l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. D'aquesta forma, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle, l'alumne tindrà a la seva disposició un calendari de planificació de les activitats de l'assignatura, notícies d'interès, documents electrònics, etc.

Volum de treball

A continuació es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i no presencial planificat en relació a les hores i als crèdits.

Activitats de treball presencial (1,68 crèdits, 42 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Teoria	Grup gran (G)	Es tractarà a classe una part dels continguts de cada tema, aquella que sigui més important de cara a l'adquisició de les competències que té assignada l'assignatura.	26
Classes pràctiques	Seminaris i pràctiques	Grup mitjà (M)	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures/ vídeos relatius als continguts més importants de l'assignatura. Treball de camp en equips de treball i exposicions orals relacionades. Treball de competències relacionades amb el treball cooperatiu.	12

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			És obligatòria l'assistència a un 80% d'aquestes sessions de seminaris i pràctiques.	
Avaluació	Prova d'avaluació continuada 1	Grup gran (G)	<p>Avaluació dels continguts i coneixements adquirits referents als temes 1, 2 i 3 mitjançant preguntes d'elecció múltiple i de resposta curta.</p> <p>Aquesta prova tindrà un pes del 20% sobre la qualificació final de l'assignatura.</p> <p>En cas de no haver superat aquesta prova (5 punts sobre 10) l'alumne es pot tornar a examinar d'aquesta matèria a la data de la convocatòria oficial.</p>	2
Avaluació	Prova d'avaluació continuada 2	Grup gran (G)	<p>Avaluació dels continguts i coneixements adquirits referents als temes 4 i 5 mitjançant preguntes d'elecció múltiple i de resposta curta.</p> <p>Aquesta prova tindrà un pes del 20% sobre la qualificació final de l'assignatura.</p> <p>En cas de no haver superat aquesta prova (5 punts sobre 10) l'alumne es pot tornar a examinar d'aquesta matèria a la data de la convocatòria extraordinària.</p>	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (4,32 crèdits, 108 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de continguts	Estudiar, comprendre, ampliar i assimilar els continguts més importants de l'assignatura.	40
Estudi i treball autònom en grup	Preparació i realització del treball de camp	<p>Aquesta activitat consistirà en la realització d'un treball de recerca en grup, el qual es detallarà a principi de curs. Aquest treball té un pes del 25% de la qualificació final de l'assignatura. Les directrius generals d'aquest treball s'exposaran a classe. També es proporcionarà un document explicatiu sobre el mateix.</p> <p>El plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball és motiu de desqualificació.</p> <p>IMPORTANT: La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.</p>	40
Estudi i treball autònom individual o en grup	Memòries, comentaris i exposicions	Durant el curs s'hauran de lliurar memòries, fer comentaris i fer breus exposicions orals sobre continguts tractats als seminaris. Aquestes activitats tenen un pes del 25% de la qualificació final de l'assignatura. S'exposaran els criteris i objectius durant el desenvolupament del curs.	28

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula que hi ha a continuació es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable: R, no recuperable: NR), els criteris d'avaluació i el seu pes a la qualificació de l'assignatura.

Es considerarà que l'assignatura està aprovada sempre que cada una d'aquestes activitats d'avaluació separatament també ho estigui (Proves d'avaluació continuada, seminaris, pràctica de treball de camp). Si alguna d'elles està suspesa (no s'assoleix el 50% de la nota assignada a cada procediment d'avaluació) es guarda la nota de les que estiguin aprovades únicament fins a la següent convocatòria oficial del mateix curs.

IMPORTANT:

- * És obligatòria l'assistència a un mínim del 80% de les sessions pràctiques i de seminaris.
- * Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.
- * L'alumnat ha de ser conscient que, segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears (Article 34), es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura; en particular, copiar a l'examen i/o la inclusió en un treball de *fragments* d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis de l'alumnat (plagi d'altres treballs, copiar i enganxar parts de contingut extret de la Xarxa en un treball sense citar les fonts, copiar treballs d'Internet i entregar-los com a propis, etc.). Concórrer en un frau d'aquest tipus pot arribar a suposar, en funció de la gravetat del fet, l'automàtica qualificació de "suspens" (0,0) a la convocatòria anual.
- * La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.
- * La baixa participació o qualsevol actitud que obstaculitzi el funcionament de l'equip en les tasques de caire cooperatiu programades a l'assignatura pot ser qualificada negativament.
- * L'entrega fora de termini de documents, memòries, comentaris a fòrums, treballs i de qualsevol aspecte avaluat a l'assignatura suposarà la no avaluació d'aquest o la disminució automàtica d'un 50% a la nota màxima a la que opta l'alumne en l'aspecte avaluat. El terminis d'entrega es comunicaran durant el desenvolupament de l'assignatura.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Seminaris i pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures/vídeos relatius als continguts més importants de l'assignatura. Treball de camp en equips de treball i exposicions orals relacionades. Treball de competències relacionades amb el treball cooperatiu. És obligatòria l'assistència a un 80% d'aquestes sessions de seminaris i pràctiques.
Criteris d'avaluació	Participació i assistència a les sessions de seminaris i pràctiques.
Percentatge de la qualificació final:	10%

Prova d'avaluació continuada 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Avaluació dels continguts i coneixements adquirits referents als temes 1, 2 i 3 mitjançant preguntes d'elecció múltiple i de resposta curta. Aquesta prova tindrà un pes del 20% sobre la qualificació final de l'assignatura. En cas de no haver superat aquesta prova (5 punts sobre 10) l'alumne es pot tornar a examinar d'aquesta matèria a la data de la convocatòria oficial.
Criteris d'avaluació	Grau d'assoliment, d'aprofundiment i d'estudi dels continguts teòrics i pràctics.
Percentatge de la qualificació final:	20% amb qualificació mínima 5

Prova d'avaluació continuada 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Avaluació dels continguts i coneixements adquirits referents als temes 4 i 5 mitjançant preguntes d'elecció múltiple i de resposta curta. Aquesta prova tindrà un pes del 20% sobre la qualificació final de l'assignatura. En cas de no haver superat aquesta prova (5 punts sobre 10) l'alumne es pot tornar a examinar d'aquesta matèria a la data de la convocatòria extraordinària.
Criteris d'avaluació	Grau d'assoliment, d'aprofundiment i d'estudi dels continguts teòrics i pràctics.
Percentatge de la qualificació final:	20% amb qualificació mínima 5

Preparació i realització del treball de camp

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Aquesta activitat consistirà en la realització d'un treball de recerca en grup, el qual es detallarà a principi de curs. Aquest treball té un pes del 25% de la qualificació final de l'assignatura. Les directrius generals d'aquest treball s'exposaran a classe. També es proporcionarà un document explicatiu sobre el mateix. El plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball és motiu de desqualificació. IMPORTANT: La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.
Criteris d'avaluació	Capacitat per al treball cooperatiu. Disseny i la planificació del treball de camp. Qualitat de format i l'estructura de l'informe i el vídeo.

Guia docent

Qualitat, originalitat i rigorositat del contingut.

Grau d'aprofundiment i de síntesi conceptual.

Capacitat d'observació i de resolució dels problemes derivats de la pràctica.

Capacitat de relacionar la teoria amb la pràctica i de treure'n conclusions adients.

Seleccionar, citar i referenciar fonts bibliogràfiques.

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Memòries, comentaris i exposicions

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Durant el curs s'hauran de lliurar memòries, fer comentaris i fer breus exposicions orals sobre continguts tractats als seminaris. Aquestes activitats tenen un pes del 25% de la qualificació final de l'assignatura. S'exposaran els criteris i objectius durant el desenvolupament del curs.
Criteris d'avaluació	Assimilació dels conceptes claus del seminari. Capacitat d'anàlisi i de reflexió sobre el contingut del seminari. Capacitat per relacionar conceptes. Claredat expositiva: qualitat de les intervencions orals o escrites.

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Aquests són els recursos bibliogràfics bàsics per cursar l'assignatura. Al'eina telemàtica Moodle es podran veure els que són més recomanables per a cada tema, així com aquells que calen per fer l'activitat pràctica i el seminari de lectures.

Bibliografia bàsica

- Berger, K. S. (2004). *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica-Panamericana.
- Craig, G. J. i Baucum, D. (2009). *Desarrollo psicológico*. México: Pearson Educación.
- Feldman, R. S. (2007). *Desarrollo psicológico: a través de la vida*. Madrid: Pearson/Prentice Hall.
- Papalia, D. E., Olds, S. W., i Feldman, R. D. (2009). *Psicología del desarrollo: de la infancia a la adolescencia*. México: McGraw-Hill.
- Shaffer, D. R. (2000). *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Editorial Thomson.
- Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (2008). *Psicología infantil*. Barcelona: Ariel Psicología.

Bibliografia complementària

- Berko-Gleason, J. (2010). *El desarrollo del lenguaje*. Madrid: Pearson Educación.
- Bruner, J. (2004). *Desarrollo cognitivo y educación*. Madrid: Ediciones Morata.
- Gutiérrez, F. (2005). *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw-Hill.
- Richardson, K. (2001). *Modelos de desarrollo cognitivo*. Madrid: Alianza Editorial.